

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ВОЛОДИМИРА ДАЛЯ

Р О Б О Ч А П Р О Г Р А М А
Т В О Р Ч О Ї П Р А К Т И К И

для здобувачів/-ок вищої освіти другого (магістерського) рівня
спеціальності 034 – Культурологія
за ОПП «Культурологія: гендерні дослідження»
(для всіх форм навчання)
Електронне видання

З А Т В Е Р Д Ж Е Н О
на засіданні кафедри
філософії, культурології та
інформаційної діяльності
Протокол №7 від 04.01.2023

Київ
2023

УДК 008:305:001.8]:378

Робоча програма творчої практики для здобувачів/-ок вищої освіти другого (магістерського) рівня спеціальності 034 «Культурологія» за освітньо-професійною програмою «Культурологія: гендерні дослідження» (для всіх форм навчання). / Укладачі : В.М. Леонтєва, І.Г. Кабанова. – Київ : вид-во СНУ ім. В. Даля, 2023.– 32 с.

Навчально-методичне видання спрямоване на закріплення та поглиблення набутих в університеті знань із загальних та фахових дисциплін, застосування їх для виконання конкретних творчих та організаційно-практичних завдань під час проходження творчої практики. Метою видання також є теоретико-методична допомога у формуванні в майбутніх фахівців/-чинь практичних умінь і навичок, необхідних для успішної діяльності у сфері організаційно-творчої та культурно-просвітницької роботи. Містить програму з організації творчої практики та її змістового наповнення, вказівки зі складання звіту, додатки.

Методичні матеріали розраховані на здобувачів/-ок вищої освіти другого (магістерського) рівня денної форми навчання.

Укладачі: д-р. філос. н., доц., проф. В.М. Леонтєва,
асп. І.Г. Кабанова

Рецензент: д-р культурології, проф. О.О. Смоліна

ЗМІСТ

ВСТУП	4
МЕТА І ЗАВДАННЯ ПРАКТИКИ	6
ПРОГРАМА ОРГАНІЗАЦІЇ ТВОРЧОЇ ПРАКТИКИ	7
ФОРМА ЗВІТНОСТІ ЗДОБУВАЧА/-КИ	10
ОФОРМЛЕННЯ ЗВІТНОЇ ДОКУМЕНТАЦІЇ	12
КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ЗДОБУВАЧІВ/-ОК	14
СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	16
ДОДАТКИ	18
1. Зразок оформлення титульної сторінки звіту	18
2. Зразок змісту звіту	19
3. Форма Щоденника практики	20
4. Змістова програма «Театрально-видовищні проекти: інклюзивність та гендерна складова» як приклад для дистанційного проходження творчої практики	24

ВСТУП

Робоча програма є основним керівним документом для складання завдання здобувачеві/-ці, навчально-методичної діяльності керівників/-ць практики, а також формування вимог до звітних матеріалів, оцінювання проходження практики та проведення контрольних заходів.

Творча практика здобувачів/-ок вищої освіти другого (магістерського) рівня спеціальності 034 «Культурологія» є частиною навчального процесу, невіддільною складовою цілісної підготовки фахівців/-чинь кваліфікаційного рівня «професіонали». Практику спрямовано на формування, закріплення, розвиток та вдосконалення загальних і фахових компетенцій, що набуваються згідно ОПП, а саме: здатностей генерувати нові ідеї, приймати обґрунтовані рішення, мотивувати людей та рухатися до спільної мети, вчитися та оволодівати сучасними знаннями, виявляти ініціативу та підприємливість, розробляти та управляти проєктами; оцінювати та аналізувати інформацію у процесі професійної діяльності; виявляти культурні потреби суспільства та його окремих груп та визначати шляхи їх задоволення; забезпечувати культурні права і свободи людини; усвідомлювати соціальну та етичну місію культуролога, а також можливості та особливості практичного використання культурологічного знання; здійснювати експертизу культурних процесів із застосуванням сучасних методів культурології; ефективно взаємодіяти з представниками інших професій, а також залучати до розв'язання проблем культури представників громадськості; організовувати роботу та здійснювати керівництво закладами культури, а також відповідними структурними підрозділами підприємств і установ, враховуючи економічні, законодавчі й етичні аспекти; розв'язувати актуальні проблеми культури з урахуванням особливостей міжкультурної комунікації та ширшого контексту відповідних проблем; аргументовано інтерпретувати розмаїття комунікацій та візуальних практик та оцінювати їх з урахуванням принципу гендерної рівності та аспектів інклюзивності.

У силу переліченого творча практика є важливим етапом підготовки фахівців/-чинь до майбутньої спеціальності та набуття досвіду самостійної

роботи. Проходження практики кожним/-ою здобувачем/-кою є обов'язковим, як і вивчення теоретичних дисциплін навчального плану. У період практики найбільш інтенсивно відбувається процес формування професійних умінь і навичок популяризувати професію культуролога, приймати ефективні рішення щодо розв'язання складних задач і практичних проблем культурного розвитку, організації та керівництва професійним розвитком осіб та груп у галузі культури, побудови міждисциплінарних підходів до гендерних досліджень та застосування гендерного аналізу культурних фактів, практик та наративів у практичній (культурно-просвітницькій та організаційно-управлінській), викладацькій і проєктній діяльності, а також навички вживання недискримінаційної мови як у професійному спілкуванні, зокрема, в наукових дискусіях, так і в повсякденності. Цьому сприятимуть умови, максимально наближені до майбутньої професійної діяльності у сфері культури, відпочинку та спорту, зв'язків із громадськістю, – у закладах культури, культурно-освітніх та освітніх закладах і установах, громадських організаціях.

Фактично, практика являє собою організацію самостійної практичної діяльності, спрямованої на вирішення конкретних професійних завдань відповідно до бази практики.

ВИТЯГ

з навчального плану щодо творчої практики освітньо-кваліфікаційного рівня

«магістр», за спеціальністю 034 – Культурологія, із спеціалізацією

«Культурологія: гендерні дослідження» для всіх форм навчання

Загальна кількість кредитів – 7,5; академічних годин – 225;

– самостійна робота – 225 годин;

– підсумковий контроль – диференційований залік (захист власного звіту з практики).

Загальна тривалість практики – 5 тижнів.

МЕТА І ЗАВДАННЯ ПРАКТИКИ

Мета творчої практики: закріплення та поглиблення набутих в університеті знань здобувачів/-ок із загальних та фахових дисциплін, застосування їх для виконання конкретних творчих, культурно-просвітницьких та організаційно-практичних завдань; формування в майбутніх фахівців/-чинь практичних умінь навичок, необхідних для успішної діяльності у сфері творчої, культурно-просвітницької, організаційно-управлінської та навчально-методичної роботи. Творча практика спрямована на набуття магістрант(к)ами стійкого навичку професійної діяльності зі створення культурного простору поваги до відмінностей, передусім, гендерних, задля формування *культури діалогу* і, в решті решт, *культури інклюзії* в умовах реального гендерно-плюралістичного соціокультурного середовища.

Загальними завданнями творчої практики є:

– формування навички встановлювати зв'язок між теоретичними (науковими) знаннями, отриманими у процесі навчання, та вмінням застосовувати їх у конкретних сферах професійної діяльності;

– освоєння соціально-особистісних та професійних компетенцій, співвіднесених із загальними цілями Освітньо-професійної програми та її визначальними видами діяльності, передусім – культурно-просвітницькою та організаційно-управлінською з акцентом на втілення в них норм культури інклюзії та гендерного підходу, зокрема, реалізації принципу гендерної рівності (ширше – принципу рівних можливостей), а також педагогічною та науково-методичною діяльністю у вказаному ракурсі;

– набуття навичок застосування недискримінаційної мови і володіння сучасними методами та принципами наукової культурологічної розробки гендерної проблематики (у тому числі, передбачаючи/плануючи/формулюючи тему випускної кваліфікаційної роботи), серед яких – оволодіння сучасними методами пошуку, обробки та використання достовірної культурологічної інформації.

ПРОГРАМА ОРГАНІЗАЦІЇ ТВОРЧОЇ ПРАКТИКИ

Базою творчої практики можуть бути:

- заклади культури та мистецької освіти: музеї, музейні комплекси, картинні галереї, філармонії, театри і театральні студії, цирки і циркові студії, художні та музичні школи та коледжі тощо;
- культурні індустрії: кіно- і телестудії та студії звукозапису, видавництва (редакції, поліграфічні підприємства), туристичні фірми, івент-агентства тощо;
- окремі творчі колективи, передусім – аматорські (музичні, театральні, циркові тощо) колективи;
- відділи культури органів державної та місцевої влади, починаючи з районного рівня, та установи, що ними створені й їм підпорядковані (методичні кабінети, навчально-методичні центри тощо);
- громадські організації (спілки, ради, фонди тощо).

Основні організаційні положення:

Керівники/-ці практики зобов'язані:

- ознайомити здобувачів/-ок з програмою практики та іншою документацією, а також із вимогами до оформлення всіх необхідних документів;
- проводити консультації з організаційних, змістових та методичних питань практики – регулярно або за індивідуальними графіками;
- систематично контролювати виконання програми практики здобувач(к)ами згідно з індивідуальними графіками, ведення записів у Щоденниках практики і написання звіту;
- перевіряти звіти з практики і приймати їх захист.

Здобувачі/-ки вищої освіти зобов'язані:

- до початку практики одержати від керівника практики від навчального закладу консультації щодо оформлення всіх необхідних документів;
- своєчасно прибути на базу практики або (за умов дистанційного проходження) зв'язатися із керівником практики від установи/закладу культури або іншої бази творчої практики;

– вивчити і суворо дотримуватись дисципліни проходження творчої практики (розкладу зустріч, тренінгів, консультацій тощо, що пропонуватиме керівник/-ця від бази практики), а також – за умов очного проходження практики – правил охорони праці, техніки безпеки і виробничої санітарії, прийнятих на базі практики;

– у повному обсязі та в установлені терміни виконувати всі, включаючи індивідуальні, завдання, передбачені програмою практики і вказівками її керівників/-ць;

– нести відповідальність за якість та своєчасність виконання всіх видів робіт, у тому числі, ведення Щоденника практики;

– своєчасно скласти залік з практики.

Після закінчення терміну практики здобувачі/-ки вищої освіти звітують про виконання програми та індивідуального завдання.

Звіт з практики захищається здобувачем/-кою вищої освіти (з диференційованою оцінкою) перед комісією комісії, призначеною завідувачем кафедри. Комісія приймає залік у здобувачів/-ок вищої освіти протягом тижня після практики. Оцінка за практику вноситься в заліково-екзаменаційну відомість і в залікову книжку студента/-ки за підписами членів комісії.

Оцінка здобувача/-ки вищої освіти за практику враховується стипендіальною комісією при призначенні стипендії

Здобувачам вищої освіти, які за будь-яких причин не виконали програму творчої практики, може бути надано право її проходження повторно при виконанні умов, визначених закладом вищої освіти. Здобувач вищої освіти, який повторно отримав негативну оцінку з практики відраховується з ЗВО.

З основними організаційними положеннями практики здобувачі/-чки повинні ознайомитися до початку творчої практики та засвідчити це особистим підписом на с.3 Щоденника практики

Логіка практики, яка має бути зафіксованою у Щоденнику

На 1-му тижні (ознайомчому/початковому етапі) практики уточнюються індивідуальні завдання та складаються робочі поетапні плани; проводиться ознайомлення із історією та сучасним станом роботи установи-баз практик; визначається конкретна «ділянка» обраного напрямку/виду творчої діяльності для спостереження, вивчення та подальшого аналізу аспектів її гендерної складової; починається навчання певному виду творчої діяльності.

На 2-3-му тижнях (навчально-творчому етапі) паралельно із засвоєнням основ даного напрямку/виду творчої діяльності (шляхом практичної участі в ній або дистанційно) відповідно до завдань формується необхідна та достатня джерельна база, вивчаються джерела за проблемою, а також вибір/створення адекватної поставленим завданням методології.

На 4-му тижні (аналітичному етапі) планується аналіз та узагальнення фактів, розробка системи аргументації та консультування, що в стислій формі входить до звіту з практики. Індивідуальні особливості проходження творчої практики визначаються конкретикою виконуваної роботи – тим, в якій творчій діяльності який саме аспект вивчається. Такими аспектами можуть бути, наприклад: присутність *гендерного* лише у смислах «жіночого» та «чоловічого» або наявність можливостей для більшого гендерного різноманіття; особливості культурного/символічного/ціннісного змісту «розподілу» даної творчої діяльності між чоловіками і жінками та між різними гендерами взагалі; чинники усталеності, тривалості або мінливості, тимчасовості такого «гендерного розподілу», міра його усвідомленості/несвідомості та автономності/залежності від гендерних ролей в інших видах творчої діяльності і т. ін.; зв'язок наявного стану гендерної представленості в даній діяльності із традицією/стереотипами та панівними гендерними уявленнями/трендами сучасності тощо.

На 5-му тижні (заключному, підсумково-контрольному етапі) практики планується оформлення документації, відгуку наукового/-ї керівника/-ці та рецензії; підготовка до публічного захисту звіту з практики, що дозволяє здобувачеві апробувати вміння викладати результати роботи і відстоювати сформульовані положення.

ФОРМА ЗВІТНОСТІ ЗДОБУВАЧА/-КИ

Формою звітності студента/-ки з практики є подання та захист (із диференційованою оцінкою) письмового звіту.

Письмовий звіт має містити такі структурні елементи:

1. Титульну сторінку (див. Додаток 1 даної Робочої програми).
2. Зміст (див. Додаток 2).
3. Вступ.
4. Основну частину.
5. Висновки.
6. Список використаної літератури.
7. Додатки (за наявності).

У *Вступі* вказується мета творчої практики, місце (база) її проходження та завдання – загальні та індивідуальні.

Основна частина звіту складається з двох розділів.

Розділ 1 має характеризувати суттєві змістові риси та історичні особливості того напрямку (або виду) творчої діяльності, виявленню, дослідженню та – за потреби – корекції гендерних аспектів якого, власне, присвячено творчу практику здобувача/-ки, а також характеризувати історію і сучасну діяльність того закладу культури (організації, установи тощо), де відбувається знайомство із відповідним напрямком/видом творчої діяльності та його гендерною специфікою, тобто того закладу, на базі якого здобувач(ка) проходить практику. Структура Розділу 1 є стандартною (див. Додаток 2) і тому обов'язковою (однаковою) для звітів всіх здобувачів/-ок.

Розділ 2 має містити аналітику власної участі здобувача/-ки у здійсненні відповідного напрямку/виду творчої діяльності, досвіду керівництва ним (якщо такий мав місце) та достатньо детальний опис проведеного дослідження (а також, за потреби, корекції) одного або декількох вимірів/аспектів гендерної або, ширше, інклюзивної складової цієї діяльності, згідно із завданням практики. Назви розділу 2 і його підрозділів формулюються кожним/-ою практикантом/-

кою самостійно – залежно від конкретних завдань практики. Кількість підрозділів у цьому розділі – довільна, але не менше 2-х.

Висновки передбачають підсумкове узагальнення результатів усіх етапів, від ознайомчого до аналітичного включно, та видів робіт, виконаних протягом усього терміну проходження творчої практики – відповідно до конкретно сформульованих завдань, а також пропозиції практиканта/-ки щодо зміни/корекції/вдосконалення певних (виявлених) аспектів гендерної складової відповідного напрямку/виду творчої діяльності на базі практики. Якщо в авторських розробках практиканта/-ки (наприклад, у сценарній адаптації літературного твору, в експлікації івент-заходу, в оновленні музейної експозиції тощо) відбулася творча реалізація якихось зі вказаних пропозицій, то можливо оформлення цих розробок у вигляді окремих структурних елементів звіту – **додатків**, які наводяться *після* списку використаних джерел. Додатки не є обов'язковими; їхня кількість – один чи більше – залежить як від конкретної форми виконання індивідуального завдання, так і від бажання автора/-ки звіту.

Список використаних джерел є невід'ємним структурним елементом будь-якого звіту. Кількість вказаних джерел не регламентується, але мають бути вказані лише *дійсно* використані джерела.

Крім загально необхідної форми звітності – заліку у вигляді захисту письмового звіту, очне проходження здобувачем/-кою творчої практики передбачає безпосереднє оцінювання керівником/-цею творчої практики від бази практики роботи практиканта/-ки у вигляді його/її характеристики, де зазначаються його/її уважність, наполегливість, старанність, виявлення професійних та творчих навичок та ін., що фіксувалося як ступень успішності виконання завдань творчої практики впродовж усього її терміну, згідно із Щоденником практики. Характеристика – документ, складений у вільній формі. Її, так само як і Щоденник, форму якого затверджено (див. Додаток 3), підписує керівник/-ця творчої практики від установи/закладу-бази практики.

Письмовий звіт разом із характеристикою та Щоденником здається на кафедру філософії, культурології та інформаційної діяльності СНУ ім. В. Даля

протягом перших п'яти днів після завершення терміну практики. Звіт перевіряється керівником/-цею практики від установи та кафедри і, у разі необхідності, повертається практиканту/-ці для доробки та виправлень. Виправлений згідно зауважень звіт приймається комісією, призначеною завкафедрою. Комісія складається з керівників/-ць практики та викладачів/-ок кафедри. Комісія приймає залік у здобувачів/-ок вищої освіти протягом тижня (на початку семестру, який починається після практики). Процедура захисту здобувачем/-кою звіту є стандартною.

Оцінка за практику заноситься до заліково-екзаменаційної відомості і залікової книжки за підписами членів комісії.

За несвоєчасне подання звіту, невиконання вимог до нього, у тому числі, до оформлення, оцінка за творчу практику знижується.

Здобувач(ка), який/-а не виконав/-ла програму практики та отримав/-ла з неї негативну оцінку, відраховується з навчального закладу.

ОФОРМЛЕННЯ ЗВІТНОЇ ДОКУМЕНТАЦІЇ

Вимоги до оформлення звіту

Зміст практики закріплюється в індивідуальному завданні на практику. Індивідуальне завдання націлене на отримання здобувачем знань і уявлень щодо гендерної складової напряму/виду творчої діяльності, яку впроваджує (організує) або якою керує *конкретна база практики* – установа/організація/заклад/індустрія тощо – та її структурні підрозділи.

Технічне оформлення звіту з практики. Звіт має бути написаний державною мовою. Текст звіту набирається/зберігається у редакторах Word або RTF на стандартних сторінках формату А4 (210×297 мм) книжкової орієнтації. Береги: з лівого боку – 30 мм, з правого – 15 мм, зверху та знизу – по 20 мм. Шрифт – Times New Roman, розмір – 14 пт, міжрядковий інтервал – 1,5, вирівнювання – по ширині. Абзацний відступ, у всьому тексті однаковий і без використання пробілів та Tab, має виставлятися за допомогою вибору «відступ» (1,0–1,25 см) для команди «Перший рядок» в меню «Абзац» стандартного

редактора Microsoft Word. Допускається, але не є обов'язковим використання автоматичного розміщення переносів. Обов'язковою є наскрізна нумерація сторінок – у правому верхньому кутку, починаючи з першої сторінки (але на першій сторінці номер не ставиться).

Список використаних джерел має бути оформлений відповідно до нормативних положень ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання».

Текст друкується на одній стороні аркуша.

Оптимальний обсяг звіту (без списку джерел та додатків) – 20–25 сторінок.

Приклад структури звіту з навчальної практики наведений в Додатку 2. Зразок оформлення титульної сторінки звіту наведений у Додатку 1.

Вимоги до оформлення Щоденника практики

У процесі проходження практики здобувач веде Щоденник практики (форма наведена в Додатку 3). Щоденник – основний документ здобувача/-ки під час проходження практики. Під час практики здобувачі/-ки щодня повинні коротко записувати в Щоденник усе, що вони зробили за день для виконання календарного графіка проходження практики. Докладні записи здобувач(ка), за бажанням, веде у власних робочих зошитах.

Не рідше як раз на тиждень здобувач(ка) зобов'язаний/-а подавати Щоденник на перегляд керівникам/-цям практики, які дають письмові зауваження, додаткові завдання й підписують записи, що їх зробив/-ла здобувач(ка). Після закінчення практики заповнений Щоденник разом із звітом у встановлений термін подається на кафедру керівникові практики, який/-а переглядає його та складає відгук.

У разі відсутності Щоденника практика не оцінюється.

Після закінчення терміну практики здобувачі/-ки звітують про виконання програми та індивідуального завдання. Порядок та конкретний термін захисту звіту встановлюється рішенням кафедри.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ТВОРЧОЇ ПРАКТИКИ ЗДОБУВАЧІВ/-ОК

Результати творчої практики здобувачів/-ок оцінюється під час захисту ними звіту – практики за такими критеріями:

90 – 100 балів – здобувач(ка) логічно мислить і будує відповідь, вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу, звіт та щоденник представив/-ла вчасно, всі питання в звіті розкриті повністю, індивідуальне завдання виконав/-ла на дуже високому рівні, демонструє високий рівень засвоєння практичних навичок гендерно-інклюзивного підходу, звіт захистив/-ла без зауважень, характеристика, відгук і оцінка роботи здобувача/-ки вищої освіти на практиці від керівника/-ці практики відмінні;

82 – 89 балів – здобувач(ка) аргументовано викладає матеріал; має практичні навички гендерно-інклюзивного підходу, звіт та щоденник представив/-ла вчасно, виконав/-ла всі завдання, але мають місце незначні помилки і зауваження, індивідуальне завдання виконав/-ла на високому рівні, захистив/-ла дуже добре, характеристика практиканта/-ки, відгук і оцінка його/її роботи керівником/-цею практики позитивна.

74 – 81 балів – здобувач(ка) звіт або щоденник представив/-ла із запізненням, у звіті коректно розкрито більшість питань, індивідуальне завдання виконав/-ла, але з окремими помилками і недоліками, оформив/-ла і захистив/-ла звіт достатньо упевнено, характеристику та оцінку роботи від керівника/-ці одержав/-ла позитивну.

65 – 73 балів – здобувач(ка) звіт та щоденник представив/-ла невчасно, відповідаючи на запитання практичного характеру, виявляє неточності у знаннях, більшість завдань в звіті не розкрито, виконання індивідуального завдання носить формальний характер, звіт і щоденник оформлені недбало, при захисті звіту здобувач(ка) невпевнений/-а у відповідях, не має твердих знань, характеристика від керівника/-ці практики в цілому задовільна.

60 – 64 балів – здобувач(ка) звіт та щоденник представив/-ла невчасно, відповідає непереконливо, додаткові питання викликають невпевненість, всі

завдання виконано формально, звіт і щоденник оформлені недбало, при захисті звіту невпевнений/-а у відповідях, не демонструє твердих знань, не вміє оцінювати факти та явища, пов'язувати їх із майбутньою діяльністю; характеристика від керівника/-ці практики задовільна.

1 – 59 балів – здобувач(ка) не надав/-ла звіт і щоденник або представив/-ла звіт та щоденник невчасно та не відповідає на питання щодо бази практики, майже не орієнтується в звіті, практичні навички не сформовані; характеристика від керівника/-ці практики, скоріше, незадовільна.

Сумарна оцінка за творчу практику виставляється за європейською шкалою за такою системою:

<i>Сума балів</i>	<i>Оцінка ECTS</i>
90 – 100	A
82 – 89	B
74 – 81	C
65 – 73	D
60 – 64	E
1 – 59	FX

Здобувач(ка), який/-а не виконав/-ла програму практики без поважних причин та/або отримав/-ла негативну оцінку з практики, відраховується з університету.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. ДСТУ 8302:2015 Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання. URL: https://kubg.edu.ua/images/stories/podii/2017/06_21_posylannia/dstu_8302.pdf

2. ДСТУ 3582:2013 Інформація та документація. Бібліографічний опис. Скорочення слів і словосполучень в українській мові. Загальні вимоги та правила. URL: http://online.budstandart.com/ua/catalog/doc-page?id_doc=60550

3. Закони України (Електронний ресурс <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show>):

- «Про культуру»;
- «Про захист суспільної моралі»;
- «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків»;
- «Про приєднання України до Конвенції про охорону нематеріальної культурної спадщини»;
- «Про театри і театральну справу»;
- «Про гастрольні заходи в Україні»;
- «Про професійних творчих працівників та творчі спілки»;
- «Про кінематографію» та «Про державну підтримку кінематографії в Україні»;
- «Про авторське право і суміжні права»;
- «Про музеї та музейну справу»;
- «Про народні художні промисли»;
- «Про інформацію»;
- «Зміни до Податкового кодексу, спрямовані на підтримку культури, туризму та креативних індустрій.

4. Проект Закону про внесення змін до Закону України «Про бібліотеки і бібліотечну справу». URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=70982

5. Бібік Н.М. Компетентнісний підхід: рефлексивний аналіз застосування / Н.М. Бібік // *Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та*

українські перспективи: Бібліотека з освітньої політики /під заг. ред. О.В. Овчарук. – К. : «К.І.С.», 2004. – С. 47-52.

6. Гендерний підхід: історія, культура, суспільство /під ред. Л. Гентош, О. Кісь. - Львів : ВНТЛ Класика, 2003. URL: <https://uamoderna.com/images/biblioteka/gender-approach-anthology.pdf>

7. Довжун Т., Попова В. Інклюзивний менеджмент і протидія сексизму. Що таке нові етичні норми на робочому місці? URL: <https://www.wonderzine.com.ua/wonderzine/career/promo/6343-loreal-sexism>

8. Ільченко О.Ю., Кононець Н.В. Гендерний підхід у педагогіці. Електронний посібник для самостійної роботи та дистанційного навчання. Полтава : Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка, 2020. 58 с. URL: <http://dspace.puet.edu.ua/bitstream/123456789/10002/1/ЕП-Гендерний%20підхід%20у%20педагогіці-2020.pdf>

9. Котова-Олійник С. Гендерна культура. URL: http://eprints.zu.edu.ua/23722/1/Котова-Олійник_С.PDF

10. Мельник Т. 50/50 : Сучасне гендерне мислення Словник / Т.М. Мельник, Л.С. Кобелянська. Київ : К.І.С., 2005. URL: <https://genderindetail.org.ua/library/suspilstvo/5050-suchasne-genderne-mislennya-134459.html>

11. Проблеми гендерної рівності в галузі культури та мистецтва. URL: https://mof.gov.ua/storage/files/Проблеми_гендерної_рівності_в_галузі_культури_та_мистецтва.pdf

12. Селюкова Н. Гендерно-інклюзивний підхід: три поради для вашої організації (матеріал підготувала Ксенія Дітчук). URL: <https://www.prostir.ua/?news=henderno-inklyuzyvnyj-pidhid-try-porady-dlya-vashoji-orhanizatsiji>

13. Смікал В.О. Умови та чинники формування гендерної культури майбутніх викладачів. URL: http://www.pedagogy-journal.kpu.zp.ua/archive/2020/71/part_2/44.pdf

Зразок оформлення титульної сторінки

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені Володимира Даля
Кафедра філософії, культурології та інформаційної діяльності

З В І Т
з ТВОРЧОЇ ПРАКТИКИ

у _____
(повна назва установи-базис практики)

Виконав/-ла

здобувач(ка) групи _____

(прізвище, ім'я, по батькові)

Керівник/-ця практики
від установи

(ініціали, прізвище, посада)

Керівник/-ця практики
від кафедри

(ініціали, прізвище, посада)

Зразок оформлення змісту звіту

ЗМІСТ

ВСТУП (мета, завдання) 3

РОЗДІЛ 1. Загальна характеристика _____ 5

(вказати той напрям/вид творчої діяльності, що здійснюється в організації/закладі/установі, де і за яким здобувач(ка) проходить практику)

1.1. Історія та загальна характеристика напрямів діяльності _____

даної організації/закладу/установи-бази практики

1.2. Сутність та історія розвитку _____
відповідного напрямку/виду творчої діяльності

1.3. Місце та сучасний стан _____
даного напрямку творчої діяльності на даній базі практики

РОЗДІЛ 2. _____

(висвітлити/описати та проаналізувати власну участь у здійсненні/організації відповідного напрямку творчої діяльності та дослідженні (а також, за потреби, корекції) одного або декількох вимірів/аспектів гендерної/інклюзивної складової цієї діяльності, згідно із завданням практики)

2.1. _____

2.2. _____

.....

2.n. _____

ВИСНОВКИ

Список використаних джерел

ДОДАТКИ

Додаток 1

...

Додаток n

Форма щоденника творчої практики

СХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ДАЛЯ

ЩОДЕННИК ТВОРЧОЇ ПРАКТИКИ

« _____ »

(назва творчої практики, якщо така є)

у(в)

(повна назва підприємства, організації, установи/закладу-бази практики)

Здобувача/-ки вищої освіти _____

*(прізвище, ім'я, по батькові
у родовому відмінку)*

Східноукраїнського національного університету імені
Володимира Даля, кафедри філософії, культурології та
інформаційної діяльності

Освітній ступінь – другий (магістерський)

Спеціальність 034 – Культурологія

Спеціалізація «Культурологія: гендерні дослідження»

1-й курс, група

(курс, група)

Здобувач(ка) вищої освіти

(прізвище, ім'я, по батькові)

Прибув/ла на підприємство, організацію, установу

Печатка
підприємства, організації, установи „___” _____ 20__ року

(підпис) (посада, ініціали і прізвище відповідальної особи)

Вибув/-ла з підприємства, організації, установи

Печатка
Підприємства, організації, установи “___” _____ 20__ року

(підпис) (посада, ініціали і прізвище відповідальної особи)

Основні організаційні положення

1. Здобувачі/-ки вищої освіти при проходженні практики зобов'язані:
 - до початку практики одержати консультації щодо оформлення всіх необхідних документів від керівника/-ці практики від закладу вищої освіти(від кафедри) ;
 - своєчасно зв'язатися з керівником/-цею від установи-бази практики;
 - у повному обсязі та вчасно виконувати всі завдання, передбачені програмою практики і вказівками її керівників/-ць;
 - нести відповідальність за виконану роботу;
 - своєчасно скласти залік з практики.
2. Після закінчення терміну практики здобувач(ки) вищої освіти звітує про виконання програми та індивідуального завдання. Форма звітності студента/-ки за практику – подання письмового звіту, підписаного і оціненого безпосередньо керівником/-цею від бази практики. Письмовий звіт разом з іншими документами, установленими ЗВО (щоденник, характеристика та ін.), подається на рецензування керівнику/-ці практики від ЗВО.
 - 2.1. Звіт з практики захищається здобувачем/-кою вищої освіти (з диференційованою оцінкою) в комісії, призначеній завкафедрою або заступником/цею ректора/-ки ЗВО. Оцінка за практику вноситься в заліково-екзаменаційну відомість і в залікову книжку студента за підписами членів комісії.
 - 2.2. Оцінка здобувача/-ки вищої освіти за практику враховується стипендіальною комісією при визначенні розміру стипендії разом з його/її оцінками за результатами підсумкового контролю.
 - 2.3. Здобувач(к)ам вищої освіти, які не виконали програму практики, може бути надано право її повторного проходження при виконанні умов, визначених закладом вищої освіти. Здобувач(ка) вищої освіти, який/-а востаннє отримав/-ла негативну оцінку по практиці в комісії, відраховується із закладу вищої освіти.

Ознайомлений/-а: _____
(підпис)

Календарний графік проходження практики

№ з/п	Назви робіт	Тижні проходження практики					Відмітки про виконання
		1	2	3	4	5	

Робочі записи під час практики

Керівники/-ці практики:
від закладу вищої освіти

_____ (підпис) _____ (прізвище та ініціали)

від підприємства, організації, установи

_____ (підпис) _____ (прізвище та ініціали)

Відгук осіб, які перевіряли проходження практики

(підпис)

(прізвище та ініціали)

**Висновок керівника/-ці практики від закладу вищої освіти
про проходження практики**

Дата складання заліку „___” _____ 20__ року

Оцінка:
за національною шкалою _____
(словами)

кількість балів _____
(цифрама і словама)

за шкалою ECTS _____

Керівник/-ця практики від ЗВО

«ТЕАТРАЛЬНО-ВИДОВИЩНІ ПРОЄКТИ: ІНКЛЮЗИВНІСТЬ ТА ГЕНДЕРНА СКЛАДОВА»

ЗМІСТОВА ПРОГРАМА ТВОРЧОЇ ПРАКТИКИ

в комунальній установі «Луганський обласний центр навчально-методичної роботи, культурних ініціатив і кіномистецтва» (із застосуванням дистанційних освітніх технологій). Із керівницею бази практики погоджено.

Укладач: Кабанова Ірина Геннадіївна, керівниця зразкового дитячого театрального колективу «Арлекін» КЗ «Лисичанський міський Палац культури», позаштатна консультантка КУ «Луганський обласний центр навчально-методичної роботи, культурних ініціатив і кіномистецтва», аспірантка кафедри філософії, культурології та інформаційної діяльності СНУ ім. В. Даля.

Метою творчої практики «Театрально-видовищні проєкти: інклюзивність та гендерна складова» є поглиблення та закріплення теоретичних та практичних знань, умінь, навичок відповідно до формованих компетенцій, а також формування в майбутніх магістрів культурології стійкого навичку професійної культурно-просвітницької та організаційно-управлінської діяльності в умовах реального творчого (театрального) виробництва, що здійснюється аматорським колективом, у тому числі, дитячим, шляхом набуття нових знань, умінь, навичок діяльності у сфері організації театралізованих форм культури, від створення сценарної основи будь-якої творчої події (свята, зустрічі, фестивалю тощо) до втілення ідеї у реальний проєкт, із застосуванням гендерного підходу та норм культури інклюзії.

У майбутній професійній діяльності буде можливим – за цим прикладом – втілення норм культури інклюзії та гендерного підходу в організацію діяльності будь-якого аматорського творчого колективу в закладах культури (безвідносно до типу власності та підпорядкування), а також використання набутих практичних навичок гендерно-інклюзивного підходу в інших видах роботи культуролога: у підготовці методичних рекомендацій до івент-заходів та масових видовищ, у розробці та реалізації проєктів тощо.

Загальні завдання практики:

– ознайомитися із історією та напрямками діяльності Луганського обласного центру навчально-методичної роботи, культурних ініціатив і кіномистецтва¹, досягненнями його керівництва і співробітників;

– навчитися працювати в творчому колективі в рамках єдиного задуму та набути навички поведінки відповідно до етичних принципів колективної творчості і культури інклюзії;

– поглибити знання з театрального мистецтва, зокрема, уміння аналізувати і оцінювати художню інформацію – драматичні твори, спектаклі, видовища;

– навчитись основам сценарної та режисерської творчості;

– навчитись володіти сучасними формами, методами, прийомами, засобами і технологіями роботи в різних типах закладів культури, з урахуванням дотримання принципу рівних можливостей та інших принципів культури інклюзії;

– розробити свій культурний сценічний проєкт (сценарій в яскравій театралізованій формі має розкривати основну ідейно-тематичну спрямованість заходу, перетворюючи глядача на активного співучасника) і презентувати його.

Індивідуальні завдання – тематичні варіанти (1-2 з яких вибірково закріплюватимуться індивідуально за кожним/-ою практикантом/-кою):

– ознайомитися із репертуаром та виконавською практикою зразкової дитячої театральної студії «Арлекін» (м. Лисичанськ);

– скласти опитувальний лист і проведення інтерв'ю з керівником/-цею аматорського колективу;

– ознайомитися з діяльністю Міжнародної організації театру пригноблених, з театром особливих втрат та можливостей;

– розглянути особливості інклюзивних вистав у порівнянні із іншими театральними соціальними проєктами;

¹ Для цього буде забезпечений доступ до документації Центру, зокрема, його методичних розробок.

– дослідити еволюцію ідеї театральної інклюзії у нашій країні та у світовій театральній практиці;

– підготувати лекцію-презентацію за темою «Виховання з урахуванням гендерних особливостей дитини» для батьків зразкової театральної студії «Арлекін»;

– розробити задум сценарію та сценарний хід, написати сценарій (за власною ідеєю або пропонованою темою):

- ігрової розважальної програми для учасників молодшої та середньої груп зразкової театральної студії «Арлекін» (підбір ігор сюжетно-рольових з урахуванням гендерних та індивідуальних особливостей дітей);

- українських вечорниць «Обряди і страви на Масляну» (із розподілом ролей серед учасників старшої групи зразкової дитячої театральної студії «Арлекін»);

- тематичної програми до Міжнародного дня театру;

- розважальної програми для молоді до Дня Святого Валентина.

Методичні матеріали до розробки проєкту та список рекомендованої літератури:

Театралізація як творчий метод режисури видовищно-театралізованих заходів органічно поєднує дві найважливіші ланки режисури: художньо-образну організацію матеріалу й активізацію дії учасників. Організація та розвиток свят та видовищно-театралізованих вистав вимагає створення своєрідного «Театру життя», де об'єктом сценарно-режисерської розробки (театралізації) стають реальні події, знаменні дати, епізоди із життя трудових колективів, громад тощо.

Першопочатковим моментом у творчості режисера є сценарій – драматургічна основа, в якій об'єднані різноманітні компоненти, а саме: вірші, пісні, танці, пантоміма, документи, виступи реальних героїв тощо. За допомогою синтезу цих матеріалів, котрі й формують епізоди, утворюється композиційна побудова всього масового заходу або свята. Усі частини сценарію мають не тільки підпорядковуватися загальній ідеї, єдиній композиції, але й визначатися

власною закінченою думкою, а також власним внутрішнім розвитком. Специфіка сценарно-драматургічного матеріалу визначає конкретну форму його втілення, але завжди несе характер образної театралізації.

*«Переклад» (переведення) тексту з літературної основи
на драматичну та адаптація матеріалу до умов сцени*

Робота над інсценуванням (інсценізацією) починається з вибору матеріалу. Він залежить, власно, від тематики. На цьому етапі необхідно зупинитися на питанні, *що* хочеться зробити, і нехай Вас не зупиняє як це буде зроблено, – це вирішується потім.

Залежно від ідейно-тематичного задуму інсценізація може будуватися:

- на основі одного твору;
- за мотивами твору;
- за кількома творами одного автора;
- за творами різних авторів, які розробляють одну тему.

Далі відбувається розбір матеріалу, що підлягає інсценуванню: виділення подієвого ряду, фабули, сюжету та створення каркасу інсценування.

Написання сценарію інсценування вимагатиме:

- розробки лише намічених тем,
- посилення окремих часткових деталей
- дописування тексту до існуючих сцен,
- скорочення тексту,
- введення оповідання,
- переведення опису в дію,
- переведення внутрішнього монологу у зовнішній текст,
- застосування симультанності дії тощо.

Постановка інсценування зобов'язує застосування театральних засобів виразності (сценографія, мізансцену, світло, музика тощо.); використання різних жанрових рішень (пантоміма, вокал, балет, хореографія, театр тіней, ляльковий

театр тощо) у поєднанні із можливостями сучасної звуко- та відеоапаратури, мультимедійних засобів та комп'ютерних технологій.

Документальний матеріал сценарію

Драматургія театралізованих програм має бути заснована на реальних, конкретних фактах, які за своєю природою багатозначні і з погляду емоційного сприйняття мають багаті можливості. Яскравість, конкретність факту створюють основу для психологічного та педагогічного впливу на аудиторію. Документ, факт, конкретні люди, взяті з життя і перенесені на сцену, стали сусідити з художніми творами – віршами, прозою, музикою, танцем, органічно увійшли до складу художньо-публіцистичних уявлень.

Найскладніше – це зібрати факти, які можна використовувати у виставі, потрібно зважити всі «за» і «проти». Тільки переконавшись, що факт заслуговує «публікації», а інші засоби виявилися безсилими, можна відбирати його для вистави. Точно знайдений, відібраний з багатьох інших факт нерідко може містити в собі якщо не сам драматургічний задум, то поживний ґрунт для нього або його зерно, треба тільки зуміти розглянути його, відчутти можливий його розвитку у подальшому творчому процесі.

Перш ніж розглядати факти та документи як складову частину художньої пропаганди з'ясуємо, що таке *факт* та *документ*.

Під фактом розуміється невігадана подія, подія, явище. *Факт* – це не те, що бувало/буває як таке, взагалі, а те, що було у певному випадку, що сталося сьогодні, вчора, у певному місці та певних часових рамках. Факт, таким чином, є осередком, «клітинкою» дійсності, що рухається, в її розвитку. Факт, отже, відрізняється динамічною природою, відбиває подію на момент діяльності індивіду, колективу, суспільства. Оскільки факт – це подія, вона може бути закріплена в документі.

Документ це – фіксація, закріплення реальності у слові, малюнку, фотографії тощо. Різні документи мають різні специфічні можливості впливу на аудиторію. Цим можна пояснити спроби теоретиків класифікувати різні види документального матеріалу.

І.О. Марков пропонує розділити сценарні матеріали на дві групи: «факти життя» та «факти мистецтва». До «фактів життя» він відносить реальні факти та події, що відбулися в житті і не стосуються сфери мистецтва, а також реальні події, зафіксовані в документах, фотографіях, аудіозаписах, кінохроніках, листах, офіційних документах тощо, а до «фактів мистецтва» відносить усю жанрову різноманітність творів мистецтва, а також їх фрагменти (музичні, поетичні, хореографічні, драматичні, уривки з художніх фільмів тощо). Такий умовний поділ зручний тим, що він підкреслює єдність підходу до «фактів життя» і «фактів мистецтва», що утворює в сукупності термін «засіб художньої пропаганди».

Матеріал потрібен сценаристу-режисеру театралізованої вистави для того, щоб розкрити найважливіші суспільно-політичні питання, саме відображення загальних процесів є основним змістом документальної драматургії театралізованих програм, яка виступає як специфічний образний спосіб обробки соціальної інформації. Необхідно враховувати той факт, що лише образне рішення документального матеріалу перетворює його на витвір мистецтва. Документ може бути основою, відштовхуючись від якої драматург та режисер створюють новий образ.

Проте можливості театралізації дозволяють показати у сценічній дії реальних, а не вигаданих героїв. Знання живих прототипів тих образів, що втілені в театралізованому дійстві, або показ самих героїв незмірно посилює в глядачах активне начало «співтворчості» з тим, що відбувається, робить повноцінним саме естетичне сприйняття. У сучасному театралізованому дійстві справжній документ, який точно вмонтований у художню виставу і поданий глядачеві з певної позиції, став одним із найсильніших засобів вираження. При постановці масових театралізованих вистав пропорція документальних засобів виразності різко зростає, іноді такі засоби стають домінуючими.

Творчі вправи

Упродовж творчої практики пропонується такий (приблизний) змістовий комплекс творчих вправ, поглибленому навчанню кількох з яких (вивченню яких/якого) має приділятися час на 2-4 тижнях, при участі/під наглядом керівника/-ці практики від бази практики:

1. Ігри для акторів.
2. Тренінг, як підготовка учасників до прем'єри, та його вправи: знайомство; вправи на довіру; акторські техніки; наповнення образу, тощо.
3. Робота з образами (створення образу в інсценівках: зовнішні риси портрета персонажа; портрет персонажа – внутрішній, психологічний; характер персонажа – опис рис характеру, особливостей особистості, уподобань, симпатій та антипатій, переконань, ідеалів персонажу).
4. Особливості сценарної роботи.
5. Розробка епізодів сценарію.
6. Режисерське бачення втілення сценарію.
7. Спілкування та взаємоспілкування через глядацьку аудиторію.
8. Складання сценарного плану. Задум – передумова та навальний етап роботи над сценарієм.
9. Ідейно-тематичний аналіз сценарію.
10. Підбір засобів театралізації для втілення малих форм (практична робота над їх втіленням).

Рекомендована література

1. *Айзенштадт В.Н.* Режиссура и организация массовых зрелищ. Харьков: ХГИК, 1973.
2. *Васильєв, Євген.* Сучасна драматургія: жанрові трансформації, модифікації, новації : монографія. Луцьк, 2017. 532 с. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Vasyliiev_Yevhen/Suchasna_dramaturhiia_zhanrovi_transformatsii_modyfikatsii_novatsii.pdf?PHPSESSID=dn2n8m2ht7kccqm4glhqm10cd4
3. *Гордєєв С.І.* Методика організації масових свят. Х., 2003.
4. *Давидова І.* Малі форми драматургії. К., 1966.

5. Декларація принципів Міжнародної організації театру пригноблених.
URL: <https://tdd.org.ua/uk/deklaraciya-principiv-mizhnarodnoyi-organizaciyi-teatru-prignoblenih>

6. *Зайцев В.П.* Режисура естради та масових видовищ. К., 2006.

7. *Калько І. В.* Формування гендерної культури школярів у системі роботи сучасного закладу освіти. Харків: Друкарня Мадрид, 2017. URL: http://umo.edu.ua/images/content/depozitar/posibnyky/navchalyni/5_Кал_ко_-_Формування.pdf

8. *Коэн Л.* Метод Ли Страсберга: Сборник упражнений по актерскому мастерству / пер. с англ., 2018. URL: https://balka-book.com/files/2018/09_22/12_09/u_files_store_3_1133989.pdf

9. Масове свято та його компоненти. URL: <https://repository.ldufk.edu.ua/bitstream/34606048/23858/1/Лекція%20тема%20%20ОРСХМ3.pdf>

10. Методичні рекомендації «Організація масових і театралізованих свят». URL: <http://www.zomc.org.ua/vidannya/item/1557-metodychni-rekomendatsii-orhanizatsiia-masovykh-i-teatralizovanykh-sviat>

11. Станиславский К.С. Собрание сочинений. ТТ. 1-5. М., 1958.

12. Сучасний театр – це творчо-соціальна терапія. URL: <https://www.prostir.ua/?news=suchasnyj-teatr-tse-tvorcho-sotsialna-terapiya-hudozhnya-kerivnytsya-teatru-studiji-11-vlada-bilozorenko>

13. Театри малих форм: види й особливості. URL: <https://ocnt.com.ua/teatry-malyh-form-vydy-j-osoblyvosti/>

14. Ходорівська Н. Театр, який змінює закони і рятує життя. URL: <https://openplace.com.ua/teatr-yakuj-zminyuje-zakony-i-ryatuye-zhyttya/>

15. Черняк Ю.М. Режисура праздников и зрелищ. Мн.: ТетраСистемс, 2004. URL: <https://docs.google.com/file/d/0B35lcEQxVUKcZ1Ztc2FXSEhHTmc/edit?resourcekey=0-aGIUZ2o6nQbXrPsYFy0nhQ>.

Інформаційні ресурси:

1. Збірник підручників з режисури. URL:
<http://rutracker.org/forum/viewtopic.php?t=777097>
2. Новини про театр, театральні фестивалі тощо URL:
<https://www.ukrinform.ua/tag-teatr>.
3. Сучасний театр в Україні URL: <http://teatre.ua/>

Навчально-методичне видання

РОБОЧА ПРОГРАМА

творчої практики

для здобувачів/-ок другого (магістерського) рівня

спеціальності 034 – Культурологія за освітньо-професійною програмою

«Культурологія: тендерні дослідження» (для всіх форм навчання)

Укладачі: *В.М. Леонтєва, І.Г. Кабанова*

Відповідальний за випуск і редактор *І.М. Сілютіна*

Оригінал-макет

Підписано до друку

**Видавництво Східноукраїнського національного університету
імені Володимира Даля**

Свідоцтво про реєстрацію: серія ДК № 1620 від 18.12.03 р.

Адреса університету: просп. Центральний 59-А м. Сєвєродонецьк, 93400,
Україна : тимчасове розташування (Наказ МОН № 922 від 18.10.2022)
01042, м. Київ, вул. Іоанна Павла, II, 17

е-mail: vidavnictvoSNU.ua@gmail.com.